

SWV Utrecht PO
goed voor elkaar

Handreiking

Aanmelding en plaatsing in het (reguliere) basisonderwijs

juni 2021

Inleiding

Vanuit het stedelijk thuiszittersoverleg met de grote schoolbesturen (PCOU, KSU en SPOU), het Samenwerkingsverband en leerplicht is de gezamenlijke wens uitgesproken om een handreiking aanmelding en plaatsing op te stellen. Een document dat ondersteunend is aan de samenwerking tussen de scholen, het Samenwerkingsverband en de andere kernpartners als het gaat om aanmelding en plaatsing binnen Utrecht.

Op donderdag 8 april 2021 hebben de meeste Utrechtse schoolbesturen hun handtekening gezet onder het nieuwe Utrechtse aanmeldbeleid. Het nieuwe aanmeldbeleid is in lijn met de ambitie in de Utrechtse Onderwijsagenda 2019-2022: 'gelijke onderwijskansen voor ieder kind'. Het nieuwe aanmeldbeleid geeft richting aan de aanmelding en plaatsing van de zogeheten onderinstroom: peuters die naar de basisschool gaan, als zij 4 jaar worden. De zij-instroom – als gevolg van een tussentijdse schoolwissel of instroom na de leeftijd van 4 jaar – is nog niet opgenomen in dit aanmeldbeleid. Deze handreiking biedt houvast in de situaties waarin het niet zonder meer lukt om voor zij-instromers een passende onderwijsplek te vinden. Deze handreiking gaat verder waar het stedelijke aanmeldbeleid eindigt.

Op 4 november 2020 informeerde Minister Arie Slob de Tweede Kamer over de evaluatie en verbeteraanpak passend onderwijs. Hierin presenteerde hij 25 voorstellen om een nieuwe weg in te slaan met passend onderwijs. Een aantal van deze voorstellen is mede aanleiding geweest om deze handreiking, die in november 2019 al eens geagendeerd is in de beleidsgroep van het Samenwerkingsverband, door te ontwikkelen tot het document dat nu voor u ligt.

Voorstel 3 uit de verbeteraanpak passend onderwijs stelt dat er een *strakkere* zorgplicht moet komen. De zorgplicht – die sinds passend onderwijs is ingevoerd – verplicht scholen om te onderzoeken welke extra ondersteuning een leerling nodig heeft en of de school deze extra ondersteuning kan bieden. Dit voorstel van de Minister vraagt om betere informatie over de zorgplicht richting ouders en leerlingen, zodat zij weten waar zij recht op hebben. Deze informatie moet zowel op de website van de scholen te vinden zijn als op de website van het Samenwerkingsverband. Dit alles om ervoor te zorgen dat kinderen snel en zorgvuldig op een passende plek komen en daarnaast om te voorkomen dat scholen de aangemelde leerling 'wegadviseren'. Deze handleiding geeft zowel scholen, als ouders en leerlingen informatie over deze zorgplicht en zal onder andere te vinden zijn op de website van het Samenwerkingsverband. Het doel is om deze handleiding ook op de website van de gemeente Utrecht te plaatsen, zodat ouders ook via die route geïnformeerd worden over wat zij mogen verwachten van basisscholen in Utrecht en wat scholen van ouders nodig hebben om de zorgplicht goed te kunnen uitvoeren.

Het tweede voorstel uit de landelijke verbeteraanpak passend onderwijs dat raakt aan de inhoud van deze handleiding is voorstel 9: *betere en snellere besluiten*. Wanneer onderwijs en zorg niet tot een aanbod komen, dan komt er een wettelijke verplichting dat het Samenwerkingsverband en de gemeente een doorbraakaanpak organiseren. Deze doorbraakaanpak is vergelijkbaar met het sluitstuk van de zogeheten interventieroute thuiszittersaanpak waar in Utrecht mee gewerkt wordt ([zie 3.1](#)) door de verschillende kernpartners. Deze interventieroute sluit naadloos aan op de spil van de Utrechtse werkwijze ter voorkoming van thuiszitters: de kernpartneraanpak.

Deze handreiking geeft met behulp van stappenplannen en stroomschema's weer wie welke verantwoordelijkheden heeft als het gaat om aanmelding en plaatsing van leerlingen. Als een leerling zonder meer geplaatst kan worden binnen een school, dan is het Utrechtse aanmeldbeleid toereikend. Als een leerling vanwege een grotere ondersteuningsvraag niet zonder meer geplaatst kan worden, dan bieden de stappenplannen en stroomschema's houvast. Naast de verantwoordelijkheden van de verschillende professionals (scholen, Samenwerkingsverband, kernpartners) worden ook de rechten en plichten van ouders in deze processen benoemd.

De handreiking eindigt met een bronnenlijst, zodat voor de lezer helder is van welke informatie er gebruik gemaakt is.

Inhoud

Inleiding	2
1. Aanmelding en plaatsing in het reguliere basisonderwijs in Utrecht	5
1.1 Aanmelding.....	5
1.2 Zorgplicht.....	6
1.3 Onderzoeksplicht.....	7
1.4 Rol ouders.....	8
1.5 Stroomschema - aanmelding en plaatsing in het reguliere basisonderwijs in Utrecht	9
2. Toelaatbaarheid en uitvoering zorgplicht	10
2.1 Stappenplan - aangemelde leerling is niet toelaatbaar en uitvoeren van de zorgplicht	11
3. Interventieroute	12
3.1 Interventieroute thuiszittersaanpak	13
Bronnenlijst	14

1. Aanmelding en plaatsing in het reguliere basisonderwijs in Utrecht

Op 8 april 2021 hebben de meeste Utrechtse schoolbesturen hun handtekening gezet onder het nieuwe stedelijke aanmeldbeleid¹. Dit aanmeldbeleid moet zorgen voor een eerlijk, open en eenvoudig aanmeldproces, waarbij alle kinderen gelijke onderwijskansen hebben. Dit sluit naadloos aan op de ambitie die is opgenomen in de Utrechtse Onderwijsagenda 2019-2022²: gelijke onderwijskansen voor ieder kind.

Het nieuwe aanmeldbeleid geeft richting aan de aanmelding en plaatsing van de zogeheten onderinstroom: peuters die naar de basisschool gaan, als zij 4 jaar worden. De zij-instroom – als gevolg van een tussentijdse schoolwissel of instroom na de leeftijd van 4 jaar – is nog niet opgenomen in dit aanmeldbeleid. Hier wordt mogelijk in een volgende fase een antwoord op gegeven. In de tussentijd biedt deze handreiking houvast in de situaties waarin het niet zonder meer lukt om voor zij-instromers een passende onderwijsplek te vinden. Deze handreiking gaat daarmee verder waar het stedelijke aanmeldbeleid eindigt.

Sleutelbegrippen in onderstaand stroomschema zijn de aanmelding, de zorgplicht en de onderzoeksplicht. Om goed uit de voeten te kunnen met het stroomschema, worden deze begrippen hieronder toegelicht en is er bijzondere aandacht voor de rol van ouders.

1.1 Aanmelding

Ouders mogen hun kind op iedere school aanmelden. Een schriftelijke aanmelding kan een aanmeldformulier van de school zijn, maar een mail van de ouder met het verzoek tot aanmelding en de benodigde informatie geldt ook als aanmelding.

Het schoolbestuur mag om de volgende redenen een aanmelding weigeren³:

- De school is vol en de school maakt consistent en transparant gebruik van hun toelatingsbeleid.
 - De school maakt consistent en transparant gebruik van hun toelatingsbeleid.
 - Voor ouders is inzichtelijk hoeveel plaatsruimte er is en hoeveel aanmeldingen er zijn.
- **De school kan niet voorzien in de ondersteuning die een leerling nodig heeft.**
- Ouders accepteren de godsdienstige of levensbeschouwelijke richting van de school niet.
- De school biedt een bijzondere vorm van onderwijs aan bovenop het reguliere onderwijs en hanteert daarvoor extra voorwaarden. Denk hierbij aan een sportklas.

¹ <https://ris2.ibabs.eu/Reports/ViewListEntry/Utrecht/3552fadb-91fb-48af-90eb-7f83cff725b5>

² <https://ris2.ibabs.eu/Agenda/Details/Utrecht/58e43755-08fb-4f6b-8d5c-40df16bcd3a>

³ <https://oudersenonderwijs.nl/kennisbank/schoolkeuze/naar-de-basisschool/weigering-basisschool/>

In het tweede geval – de school kan niet voorzien in de ondersteuning die een leerling nodig heeft – heeft de school zorgplicht.

De redenen dat een school niet kan voldoen aan de ondersteuningsbehoeften van een leerling kunnen uiteenlopend zijn:

- Groepsgrootte
- Effect op onderwijs aan reeds aanwezige leerlingen
- Deskundigheid personeel
- Beschikbaarheid personeel
- Mogelijkheden begeleiding door ouder
- Benodigde middelen
- Geverge aanpassing in organisatie, begeleiding en onderwijs
- Werkdruk

Voor iedere weigeringsgrond geldt dat de gestoeld moet zijn op een heldere en transparante onderbouwing op schrift.

1.2 Zorgplicht

Als een school niet kan voorzien in de ondersteuning die een leerling nodig heeft, mag de school de toelating weigeren. In dit geval heeft school wél altijd zorgplicht. De zorgplicht is in het leven geroepen sinds de komst van passend onderwijs en heeft drie doelen⁴:

1. Verantwoordelijkheden helder beleggen
2. Ouders ontlasten
3. Thuiszitten voorkomen

Zodra een ouders zijn of haar kind schriftelijk heeft aangemeld op een school, heeft de school zorgplicht en daarmee zijn zij verantwoordelijk voor het vinden van een passende plek voor de leerling. Dit geldt alleen voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte. De zorgplicht bestaat uit drie delen:

1. De school moet onderzoeken of zij de benodigde ondersteuning kan bieden (= [onderzoeksplicht](#))
2. De school mag de leerling pas weigeren als er een passende onderwijsplek gevonden is.
3. De school zoekt een passende onderwijsplek voor de leerling.

⁴ <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/toezicht-op-samenwerkingsverbanden-passend-onderwijs/toezicht-en-handhaving-zorgplicht-passend-onderwijs>

Als een school na de onderzoeksplicht besluit een leerling niet aan te nemen, omdat de school niet kan voldoen aan de ondersteuningsbehoefte, dan moeten er een aantal procedurele stappen doorlopen worden.⁵

Binnen zes weken na ontvangst van de aanmelding neemt het schoolbestuur een beslissing over de toelating van de leerling.

- Indien nodig mag deze beslissing **eenmalig tot vier weken uitgesteld** worden.
- Bij overschrijding van deze termijn is de school verplicht de leerling in te schrijven en (tijdelijk) te plaatsen.
- Ouders kunnen **binnen zes weken** na de beslissing schriftelijk bezwaar maken bij het schoolbestuur.
- Het schoolbestuur moet **binnen vier weken** beslissen naar aanleiding van dat bezwaar.
- Als de Geschillencommissie⁶ wordt bevestigd, dan wordt de beslissing van het schoolbestuur uitgesteld tot het oordeel van de Geschillencommissie.

Voor het uitvoeren van de zorgplicht gaat de school van aanmelding – in overleg met ouders – op zoek naar een passende onderwijsplek voor de leerling. De schoolondersteuningsprofielen van andere scholen in het Samenwerkingsverband kunnen hierbij helpend zijn, omdat deze zicht geven op de ondersteuningsmogelijkheden van de scholen. In [hoofdstuk 2](#) lees je meer over de uitvoering van de zorgplicht en het bijbehorende stappenplan.

1.3 Onderzoeksplicht

Een belangrijk onderdeel van de hierboven beschreven zorgplicht is de onderzoeksplicht⁷. De school van aanmelding onderzoekt welke extra ondersteuning de aangemelde leerling nodig heeft en wat de school op dat gebied kan bieden.

Als uit de aanmelding duidelijk wordt dat een leerling extra ondersteuning nodig heeft, maar nog niet hoeveel en welke extra ondersteuning, dan is de school verplicht om dit te onderzoeken. Zij moeten in kaart brengen wat de belemmerende en stimulerende factoren zijn voor de leerling om onderwijs op de betreffende school te kunnen volgen. De school mag de ouders voor dit onderzoek om aanvullende informatie vragen. Als ouders deze informatie niet willen verstrekken, kan dat voor de school een reden zijn om de leerling te weigeren.

Als helder is welke extra ondersteuning de leerling nodig heeft, moet de school onderzoeken of zij deze ondersteuning kunnen realiseren, zo nodig met een arrangement vanuit het Samenwerkingsverband. Het Schoolondersteuningsprofiel⁸ zou zicht moeten geven op de ondersteuningsmogelijkheden van de school. Het is belangrijk om de ouders hier constant in te blijven betrekken. Als na dit zorgvuldige onderzoek blijkt dat de benodigde extra ondersteuning

⁵ <https://onderwijsgechillen.nl/thema/toelating-van-leerlingen-met-een-extra-ondersteuningsbehoefte>

⁶ <https://onderwijsgechillen.nl/commissie/geschillencommissie-passend-onderwijs-gpo>

⁷ <https://onderwijsgechillen.nl/sites/default/files/Kader%20Primair%202015%204%20zorg%20en%20onderzoeksplicht%20olga%20luiken.pdf>

⁸ <https://oudersenonderwijs.nl/kennisbank/passend-onderwijs/ondersteuning-op-een-reguliere-school/schoolondersteuningsprofiel/>

onevenredig belastend is voor de school, dan mogen zij de leerling weigeren. De school moet deze conclusie kunnen onderbouwen, waar nodig met informatie over de overleggen die plaatsgevonden hebben met het Samenwerkingsverband.

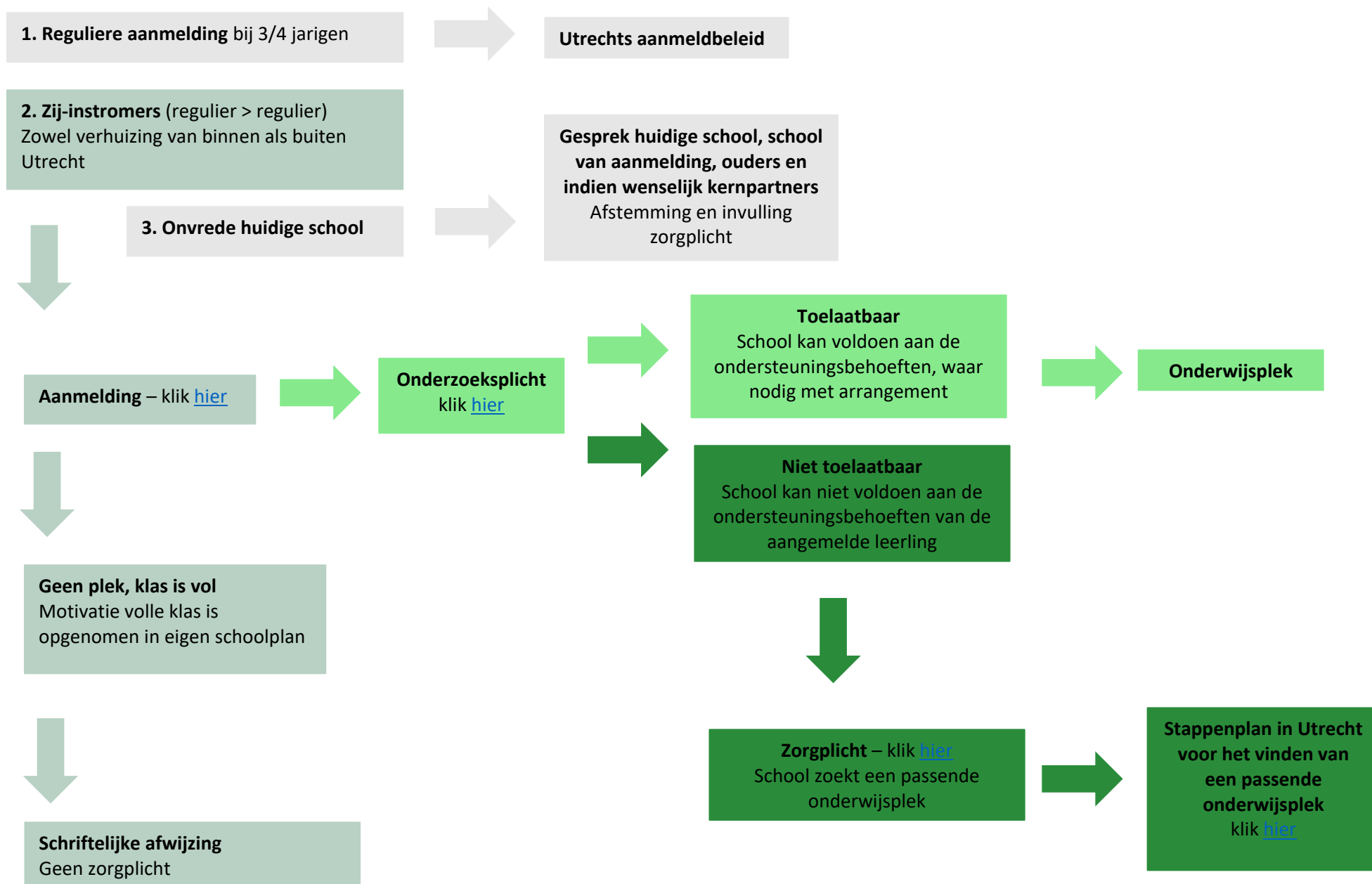
Wanneer de school – na het uitvoeren van de onderzoeksplicht – besluit de leerling te weigeren, ontslaat dat de school niet van de zorgplicht. Zij zullen dan, in overleg met ouders, op zoek moeten naar een passende onderwijsplek.

1.4 Rol ouders

Ouders melden hun kind schriftelijk aan op een andere school. Zij mogen dit op meerdere scholen tegelijk doen. Zij hebben hierbij de plicht om dit te melden aan de overige scholen en om daarbij aan te geven welke school hun voorkeur geniet. Als het gaat om een kind met een extra ondersteuningsvraag, dan gaat de school die de eerste voorkeur geniet van ouders onderzoeken welke extra ondersteuning het kind nodig heeft en wat de school daarin kan bieden. De school kan in deze zoektocht vragen om meer informatie dan zij bij aanmelding ontvangen hebben. Als een school onvoldoende informatie over een leerling heeft ontvangen om de aanmelding te beoordelen en ouders weigeren meer informatie te geven, dan kan ze besluiten een aanvraag niet te behandelen. Ouders moeten dan wel de gelegenheid krijgen informatie aan te vullen. Artikel 40 lid 3 en artikel 63 lid 4⁹ uit de Wet op het Primair Onderwijs gaan hier nader op in.

⁹ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0003420/2017-08-01>

1.5 Stroomschema - aanmelding en plaatsing in het reguliere basisonderwijs in Utrecht

2. Toelaatbaarheid en uitvoering zorgplicht

De wet op het primair onderwijs stelt dat scholen hun zorgplicht moeten uitvoeren als zij een leerling met een grotere of specifieke ondersteuningsbehoefte niet (kunnen) toelaten op hun school en stelt daarbij een aantal termijnen. Het stappenplan op de volgende pagina moet ondersteunend zijn aan dit proces, zodat iedereen die betrokken moet worden daadwerkelijk betrokken wordt en dat alles gebeurt binnen de wettelijke termijnen die hiervoor gesteld zijn.

2.1 Stappenplan - aangemelde leerling is niet toelaatbaar en uitvoeren van de zorgplicht

Stap 1	Onderzoeksplicht: onderzoek ondersteuningsbehoeften van leerling > School van aanmelding maakt beeld van ondersteuningsbehoeften van leerling compleet > Bij twijfel over ondersteuningsvraag consulent Samenwerkingsverband betrekken
Stap 2	Onderzoeksplicht: afwijzing op basis van resultaat onderzoek ondersteuningsbehoeften > School neemt contact op met ouders van aangemelde leerling > School geeft een schriftelijke afwijzing en motiveert deze
Stap 3	Zorgplicht: Overige aanmeldingen > School vraagt aan ouders of de leerling ook bij andere scholen is aangemeld > School biedt aan om contact te zoeken met deze scholen voor navraag of daar plek is
Stap 4	Zorgplicht: Voorkeurscholen top 3 van ouders > School vraagt aan ouders naar top 3 van andere voorkeurscholen
Stap 5	Zorgplicht: Consultatie directeuren voorkeurscholen top 3 van ouders > Directeur vraagt collega directeuren naar mogelijke plek voor leerling
Stap 6	Zorgplicht: Directeurenoverleg in de wijk > School van aanmelding met zorgplicht organiseert gesprek binnen 2 weken > Wenselijk: 4 tot 6 scholen > Criteria voor uitnodigingen: voorkeurscholen ouders + afstand tot de school > IB'ers van de huidige school aanwezig > Consulent Samenwerkingsverband en andere kernpartners sluiten waar nodig aan: bij grotere ondersteuningsvraag > Indien nodig sluit een vertegenwoordiger van het schoolbestuur van de school van aanmelding aan

Onderwijsplek

Onderwijsplek

Resultaat: na directeurenoverleg is er binnen 2 weken onderwijsplek voor leerling

Interventieroute
Klik [hier](#) voor toelichting

3. Interventieroute

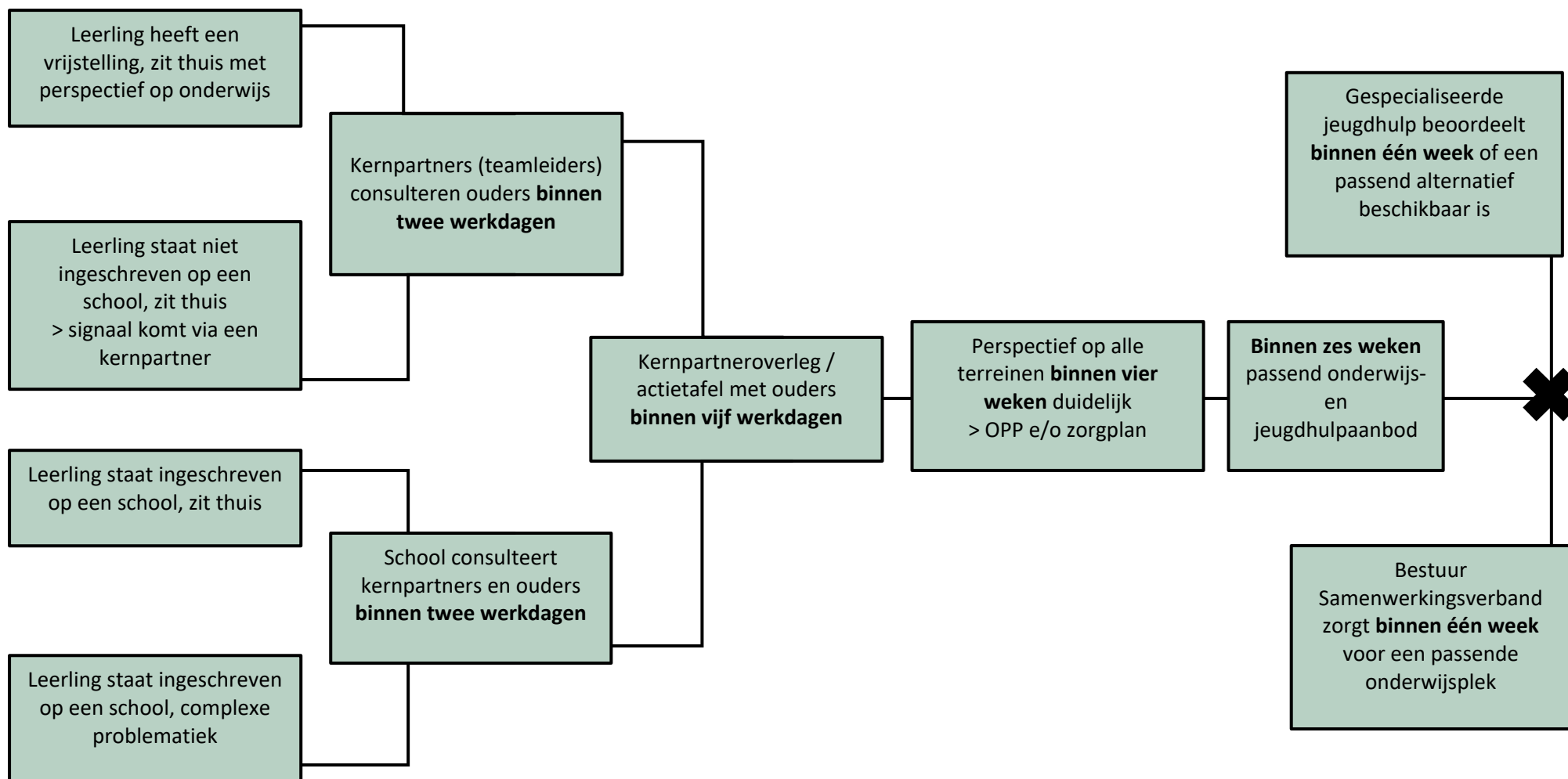
Met het Utrechts thuiszitterspact '*Van thuiszitten naar schoolgaan*' heeft Utrecht – vanuit de kernpartneraanpak – de werkwijze voor het voorkomen van thuiszitters versterkt. Daarbij hebben we ons als stad verbonden aan de ambitie dat geen enkel kind langer dan drie maanden thuiszit zonder een passend aanbod van onderwijs en/of jeugdhulp.

De interventieroute geeft houvast in situaties waarin kinderen onverhoopt uitvallen uit onderwijs. In hoofdstuk 2.1 staat het stappenplan voor het uitvoeren van de zorgplicht als een leerling niet toegelaten wordt op de school van aanmelding. Als na het uitvoeren van de zorgplicht, inclusief de onderzoeksplicht, geen onderwijsplek gevonden is, dan wordt de interventieroute bewandeld.

In het schema staan dikgedrukt de termijnen waar we ons binnen Utrecht aan willen houden als het tot deze interventieroute komt.

Een uitwerking van deze interventieroute is de [routekaart thuiszitten samen oplossen](#). Deze routekaart is een visuele ondersteuning voor zowel ouders als professionals.

3.1 Interventieroute thuiszittersaanpak

Voorwaarde: de verzuimregistratie van de scholen is op orde

De termijnen in de interventieroute zijn een richtlijn, hier kunnen geen rechten aan ontleend worden.

Bronnenlijst

Gemeente Utrecht

- [Samenwerkingsovereenkomst aanmelding basisscholen](#)
- [Utrechtse Onderwijs Agenda 2019 - 2022](#)

Onderwijsgeschillen

- [Toelating van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte](#)
- [Geschillencommissie passend onderwijs](#)
- [Zorg- en onderzoeksplicht: verwachtingen](#)

Onderwijsinspectie

- [Toezicht en handhaving zorgplicht passend onderwijs](#)

Onderwijsraad

- [Onderwijsvrijheid en overheidszorg](#)

Ouders en Onderwijs

- [Ondersteuning op een reguliere school](#)
- [Weigering basisschool](#)

Overheid

- [Wet op het primair onderwijs](#)